

4-6 Yaş Resimli Öykü Kitaplarının İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi

Examination in Terms of Content and Illustration Features of Illustrated Story Books 4-6 Years-Old

Endam Düzyol Türk¹, Özgenur Korkmaz², Şerife Iraz Ün³, Zeynep Gülüm⁴, R. Günseli Yıldırım⁵

¹Sorumlu Yazar, Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, endam.duzyolturk@deu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-1616-5200>)

²Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, ozgenurrkorkmaz13@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0001-6785-3225>)

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, irazserife@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-1805-6355>)

⁴Bilim Uzmanı, Dokuz Eylül Üniversitesi, gulum.zeynep10@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-3864-6654>)

⁵Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, gunseli.yildirim@deu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-2513-7105>)

Geliş Tarihi: 28.08.2023

Kabul Tarihi: 30.10.2023

ÖZ

Bu çalışmada, 4-6 yaş resimli öykü kitaplarındaki içerik ve resimleme özelliklerinin yeterliliği açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nicel araştırma türlerinden betimsel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın evrenini 4-6 yaş grubu resimli öykü kitapları, örneklemini çocuk kütüphanelerinde yer alan 200 adet resimli öykü kitabı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada resimli öykü kitaplarında bulunması gereken resimleme özelliklerinde 6 madde yeterli, 1 madde kısmen yeterli; içerik özelliklerinde ise 11 madde yeterli, 3 madde kısmen yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen resimli öykü kitaplarında resimleme özellikleri açısından sınırlı sayıda resimlerin estetik değer taşıdığı görülmektedir. İçerik özelliklerinde ise sınırlı sayıda çocuğun özdeşim kurabileceği karakterler, yaratıcılık ve sözcük dağarcığını geliştirmenin yer aldığı görülmektedir. İncelenen resimli öykü kitaplarında yetersiz olarak bulunan hiçbir özellik yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda incelenen 200 adet resimli öykü kitabının 176 tanesi yeterli, 24 tanesi kısmen yeterli olarak bulunmuştur. Yetersiz hiçbir kitap bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Resimli öykü kitaplarının estetik değer taşımasının, kitaplarda özdeşim kurulabilecek karakterlere yer verilmesinin, çocukların yaratıcılığını desteklemesinin ve sözcük dağarcığını zenginleştirmesinin çocukların gelişiminde kritik bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda resimli öykü kitaplarını tasarlayan kişiler bu özellikleri barındıran kitaplar oluşturmaya özen göstermelidir. Literatürde resimli çocuk kitaplarının hem resim hem de içerik öğelerini inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu bilinmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmada resimli öykü kitapları resimleme ve içerik özellikleri açısından incelenmiştir. Çalışmanın nicelik ve nitelik bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, resimli öykü kitapları, resimleme özellikleri, içerik özellikleri, okul öncesi dönem.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the adequacy of content and illustration features in picture storybooks for children aged 4 to 6. The study was designed as a descriptive survey model, which is a quantitative research type. The population of the study consists of picture storybooks for children aged 4 to 6, and the sample consists of 200 picture storybooks available in children's libraries. The data collection instrument used in the study is the Evaluation Scale for Picture Storybooks. In the study, it was concluded that there are 6 items of sufficient illustration features and 1 item of partially sufficient illustration features; and 11 items of sufficient content features and 3 items of partially sufficient content features. It is observed that a limited number of illustrations in the examined picture storybooks carry aesthetic value. In terms of content features, it is observed that a limited number of characters that children can identify with, creativity, and vocabulary development are present. It was found that no inadequate feature was present in the examined picture storybooks. As a result of the study, out of the 200 examined picture storybooks, 176 were found to be sufficient and 24 were found to be partially sufficient. It was concluded that there were no inadequate books. It is believed that the aesthetic value of picture storybooks, the inclusion of characters with whom children can identify in the books, supporting children's creativity, and enriching their vocabulary hold critical importance in their development. In this context, individuals designing picture storybooks should strive to create books that incorporate these features. It is known that there are limited studies that examine both the illustration and content elements of children's picture books in the literature. Therefore, in this study, picture storybooks were examined in terms of illustration and content features. It is thought that the study will contribute to the literature in terms of both quantity and quality.

Keywords: Children's literature, picture storybooks, illustration features, content features, preschool period.

GİRİŞ

Okul öncesi dönemdeki çocukların öğrenme ve keşfetmelerinde büyük bir öneme sahip olan çocuk edebiyatı kavramı bu dönemin kritik olmasının kabul edilmesiyle ve çocukların bireysel farklılıklarının olabileceği düşüncesiyle 17. yüzyılda ortaya çıkmıştır (Tüfekçi Can, 2014). Çocuk ile yetişkinin herhangi bir durum karşısında algılama düzeyleri ve düşünme şekilleri birbirinden farklılık göstermektedir. Çocukların da edebiyattan mahrum kalmamaları için onlara uygun edebiyat çalışmaları yapılması gerekmektedir (Nas, 2014). Bu sebeplerle ortaya çıkan çocuk edebiyatı, çocukların gelişimlerine, yaratıcı düşünebilmelerine, duyu, düşünce ve hayallerine, eğlenerek öğrenmelerine katkı sağlayan eserlerin tümüdür (Yalçın & Aytaş, 2011).

Çocukların yaşamları boyunca insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilecek bireyler olabilmelerini sağlamak, anadilini doğru ve düzgün kullanabilmeleri için yol göstermek çocuk edebiyatının temel amacı olmalıdır (Sever, 2013). Çocuklar, edebiyatın onlara sunmuş olduğu nitelikli metinler sayesinde karşılaşabilecekleri olaylar karşısında hazırlıklı olurlar. Bu olayları deneyimlerken aynı zamanda benlik gelişimine katkı sağlayacak birçok kavramı da öğrenirler (Dayıoğlu, 2000). Çocuklar için hazırlanmış olan çocuk edebiyatı eserlerinin belirli amaçlara ve niteliklere uygun olarak büyük bir özenle hazırlanması önem taşımaktadır (Gönen vd., 2013).

Resimli öykü kitapları hazırlanırken hitap edilen yaş grubu ve grubun gelişim özellikleri göz önüne alınarak bazı kriterlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu kriterler fiziksel, resimleme ve içerik olmak üzere üç başlık altında toplanır. Fiziksel özellikler açısından, biçim ve boyut, cilt, kâğıt ve kapak, harfler, punto, yazım ve noktalama işaretleri ve sayfa düzeni; resimleme özellikleri açısından, resim-metin uyumu, estetik resimleme, gelişim düzeyine uygun, karakterlerin resimlere doğru yansıtılması, canlı ve dikkat çekici renk kullanımı; içerik özellikleri açısından, konu, tema, karakter, dil ve anlatım gibi özelliklerdir (Akbayır, 2010).

Bir kitap ele alındığında dikkat çeken ilk fiziksel özelliği biçim ve boyuttur. Çocukların gelişim düzeyine uygun olarak hazırlanan öykü kitaplarının biçimi dikdörtgen, kare gibi

standart olabileceği gibi çiçek, hayvan vb. şekillerde de olabilmektedir (Yılmaz, 2016). Resimli öykü kitaplarında boyut belirleme kriterlerinde çocukların rahat kullanımı esastır (Alp & Kardaş, 2016; Güleç & Geçgel, 2006). Resimli öykü kitaplarında ciltleme, okunma ve saklanma sürelerinin uzaması açısından sağlam bir şekilde yapılmalıdır (Celepoğlu, 2007; Gülerüz, 2013). Bunun için ciltlemede dikiş tercih edilmelidir (Ural, 2015). Resimli öykü kitaplarında sağlamlık belirlenirken ciltten sonra kapak özelliklerine bakılır. Kapak, kalın ve dayanıklı olması için mukavvadan yapılmalıdır. Kapak tasarlanırken resimlemeye dikkat edilmeli ve resimler çocukların ilgisini çekecek şekilde oluşturulmalıdır (Celepoğlu, 2007). Resimli öykü kitaplarının iç sayfalarında kullanılan kağıt ise sağlam ve ışığı çok yansıtmaması için mat olmalıdır (Güleç & Gönen, 1997; Oğuzkan, 1997). Okul öncesine yönelik resimli öykü kitaplarında yazılar resmin bütünlüğünü bozmayacak şekilde yerleştirilmeli ve yazı puntosu resimlemenin önüne geçmemelidir (Alp & Kardaş, 2016). Okul öncesi dönemde harf puntoları 12-36 arasında değişiklik göstermektedir (Güleç & Geçgel, 2015; Karatay, 2016). Resimli öykü kitaplarında sayfa düzenlenirken resim ve metin tek sayfada yer almalı, çocuğun resim ve metni bir bütün olarak görmesi için estetik denge sağlanmalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Güleç & Geçgel, 2015; Gülerüz, 2013; Gürel vd., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013, Öztürk, 2005).

Resimli öykü kitaplarını oluşturan fiziksel özellikler kadar resimleme özellikleri de üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu nedenle resimli öykü kitapları oluşturulurken resimlemelerin titizlikle yapılmasına özen gösterilmelidir (Sarı, 2006). Çocukların resimli öykü kitaplarını zevkle okuması ve derin anlamlar çıkarabilmesi için yaşına ve gelişim düzeyine uygun resimlemeler yapılması kritik bir nokta olarak görülmektedir (Galda & Short, 1993).

Okul öncesi dönemde çocuklar duyu organlarını aktif bir şekilde kullanırlar. Resimli öykü kitaplarında yer alan resimler çocukların görsel ve işitsel algısını geliştirmektedir. Kitapları resimleyenler, çocukların duyularını destekleyecek nitelikte çizimler gerçekleştirmelidir (Kara, 2012). Çocukların duyularını geliştirmek için resimli öykü kitaplarında kelimeler aracılığıyla iletilmeyen duygu ve düşünceler resimlemeler ile aktarılmaktadır. Böylece çocukların sanata ve estetiğe yönelik ilk tecrübeleri resimli öykü kitaplarındaki resimlemeler ile gerçekleşmektedir. Çocukların ilk deneyimlerine olanak sağladığı için kitapları resimleyen kişiler sanatsal bir hassasiyetle çizimlerini gerçekleştirmelidir (Sever, 2008). Nitelikli bir şekilde resmedilerek oluşturulan resimli öykü kitapları, çocukların estetik algılarını geliştirmelerine destek olmaktadır (Dağlıoğlu & Çakmak, 2009). Resimli öykü kitapları çocuklara görsel okuryazarlık, görsel ayırt etme, şekilsel farkındalık kazanma, sözcük dağarcığını geliştirme konularında destek olmaktadır (Gangi, 2004). Resimli öykü kitaplarını resimleyen kişilerin yaratıcılığı yüksek olmalı ve bu kişiler çocukların zihinsel, fiziksel, dil, sosyal, duygusal gelişimlerine hakim olmalıdır. Resimlemeler çocukların yaratıcılığını destekleyecek nitelikte oluşturulmalıdır. Çocukların var olan yaratıcılık güçlerinden daha yüksek nitelikte resimlemeler yer almalıdır (Sarı, 2006).

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarında, sayfanın dörtte üçü (3/4) oranında resimlemelerin bulunması gerekmektedir. Resimlerin metinlerden daha çok yer tutmasına özen gösterilmelidir (Karatay, 2016). Resimlemeler bilinçli bir şekilde, yaratıcılık düşüncesi doğrultusunda, farklı çizim teknikleri ve renklerle oluşturulmalıdır. Durağan olmayan resimler oluşturulmasına özen gösterilmelidir (Bassa, 2013; Hancock, 2007). Resimli öykü kitaplarında bulunan gölgeler ve ışıklar çocuğu yanıltabilir. Bu nedenle resimlemelerde detaylara yer verilerek gerçekçi bir yapıda oluşturulmasına özen gösterilmelidir (Güleç & Geçgel, 2006). Resimli öykü kitaplarının resimlemeleri kafa karıştırıcı olmamalı, çocukların hayal gücünü destekleyerek yorum yapmalarına fırsat vermelidir. Aynı zamanda canlı, sevimli, eğlendirici ve ilgi çekici olmalıdır (Demirel, 2010). Resimlemelerin renklendirmeleri de resimli öykü kitaplarında önem taşımaktadır. Resimleyen kişi renk

tonlamalarına, canlılığına dikkat etmelidir. Sanatsal bir uyum içerisinde renkleri kullanmaya özen göstermelidir (Yılar & Celepoğlu, 2013).

Okul öncesi dönem çocukları okuma-yazma bilmedikleri için kitaptaki resimleri yorumlayarak çeşitli anlamlar çıkarırlar. Resimli öykü kitaplarında içerik ve resimleme birbirini tamamlayan iki öğedir. Resimlemeler ve kitabın içeriği birbiri ile uyumlu olmalı, çocukların yanlış anlamlar çıkarmalarına sebep olmamalıdır. Oluşturulan resimli öykü kitapları, çocukların sadece resimlemelerden yola çıkarak kitaptaki olay örgüsünü ifade edebilmesini sağlamalıdır (Kara, 2012). Resimli öykü kitaplarındaki resimlemeler, çocukların dikkatlerini kitaba yoğunlaştırmalarına yardımcı olur. Böylece çocukların zihinlerinde kitapta geçen olayları derinlemesine anlamlandırmasına olanak sağlar. Resimlemeler üzerine çocuklarla sohbet edilerek iletişim kurulur ve soyut kavramları anlamlandırma süreçlerine katkıda bulunulur. Çocukların hem dinleme hem de konuşma becerilerinin gelişmesi sağlanır (Karatay, 2016; Sever, 2008).

Resimli öykü kitaplarında fiziksel ve resimleme özellikleri kadar içerik özellikleri de niteliği belirleyen önemli bir unsur olarak görülmektedir. Kitapları oluşturan içerik öğeleri genel hatlarıyla kitabın konusu ve teması, kitabın dil ve anlatımı, öyküde yer alan karakterler olarak belirlenmiştir (Güleç & Geçgel, 2006). İçerik özelliklerinden biri olan kitabın konusu basit olmalı ve çocukların ilgilerini çekebilmelidir (Aral & Bulut, 2001; Machado, 2003). Resimli öykü kitaplarında konular çocukların günlük yaşam deneyimlerini içinde barındıran, onların dünyasını ele alan yapıda planlanmalıdır. Çocuğun dünyasından uzaklaşmadan kaleme alınan resimli öykü kitaplarıyla çocuklar başta kendileri olmak üzere çevrelerini farklı bir gözle yakından gözleme fırsatı bulurlar (Gönen vd., 2012). Bu bağlamda yazılan nitelikli resimli öykü kitapları çocuklarda merak duygusunu güdüleyerek eğlenirken kendisi ile özdeşim kurmasına fırsat vermeli, çocuğa farklı değer ve kültürleri öğretmeye yardımcı olmalıdır (Celepoğlu, 2007; Güteryüz, 2013; Sever, 2008). Konu gibi seçilen tema da resimli öykü kitaplarının içerik öğelerinde üzerinde önemle durulması gereken bir diğer unsurdur. Kavcar ve ark. (2004)'a göre işlenen temalar çocuklara insan, doğa, hayvan, yurt, yaşama gibi birçok farklı konuda sevgi duygusu aşilar ve çocukların yaratıcı hayal güçlerini besleyerek iyi kötü ve doğru yanlış gibi kavramları kazanmalarına fırsatlar sunar. Resimli öykü kitapları için seçilen konular gerçek yaşamdan alınabileceği gibi hayal ürünü de olabilir, burada dikkat edilmesi gereken nokta öykünün gerçeklik düzeyi ne olursa olsun çocuğun düşünce ve duygularını yansıtır şekilde kurgulanmasıdır (Gönen, 2000). Bütün bu kurgunun karmaşadan ve yersiz ayrıntıdan uzak, tutarlı olması, olayların sırasına uygun verilmesi iyi planlamasından geçmektedir. Kitaplarda merakın ön planda olması hitap ettiği yaş grubu göz önünde bulundurulduğunda inandırıcılığı artıran ve çocuğu kendine çekebilmesi açısından oldukça önemlidir (Sever, 2008).

Aral & Bulut (2001) ve Machado (2003)'ya göre, resimli öykü kitaplarının içerik öğelerinde dikkat edilmesi gereken özelliklerden birisi de dil ve anlatımdır. Çocuklara yönelik yazılan kitapların dili sade, anlaşılır ve çocuğun gelişim düzeyine uygun olmalıdır.

Chambers (1993)'a göre kitaplarda yer verilen diyalogların herkes tarafından anlaşılır ve içten olmasına, özne ve yüklem uyumuna dikkat edilmesine, ses tekrarları yapılmasına özen gösterilmelidir. Aslan (2006)'a göre de resimli öykü kitaplarında anlatım okuyucunun kolay anlamasına yardımcı, çocukların kelime dağarcıklarını geliştiren, kelimeleri gerçek ve doğru anlamlarında kullanan, dil bilgisi kurallarına uyumlu, devrik cümleye az sayıda yer verilmiş, noktalama işaretleri yerinde ve doğru şekilde kullanılmış bir yapıda olmalıdır.

Resimli öykü kitaplarında yer alan karakterler gerçekçi olmalıdır (Kiefer vd., 2007). Seçilen karakterler, canlı ve cansız varlıklar olabilmekle birlikte çocukların yaş ve gelişim düzeylerine yönelik ihtiyaçlardan doğacak nitelikleri karşılayabilmelidirler (Güteryüz, 2013). Olay ve karakter sayısı arttıkça çocukların kitabı algılamaları zorlaşabileceği için karakter sayıları fazla olmamalı, yardımcı karakterler de ana karakter üzerinden şekillenen bir görev

üstlenmelidir. Bu durum, çocukların karakterleri baskın ve belirli özellikleriyle hafızalarına kazıyabilmeleri açısından önemli görülmektedir (Yalçın & Aytaş, 2011). Okul öncesi dönem çocukları sergiledikleri davranış ve tutumları etraflarındaki büyükleri taklit ederek kazanırlar. Çevresindeki kişilerden sonra çocuk farklı program ve kitaplardaki çeşitli karakterleri kendine rol model seçmektedir. Karakterlerini kendisine benzettiği kitapları okumaktan ve programları izlemekten büyük keyif duyan çocuklar karakterler ile etkili bir özdeşim kurarlar. Bu yüzden resimli öykü kitaplarında yer alan karakterlerin olumlu davranışlar sergilemesi önemlidir (Veziroğlu, 2012).

Resimli öykü kitaplarının çocukların tüm gelişim alanlarını bütüncül bir şekilde desteklediği düşünülmektedir. Çocuklara okuma kültürünü etkili bir şekilde kazandırmak için resimli öykü kitaplarının bazı ölçütlere sahip olması gerektiği ön görülmektedir. Resimli öykü kitaplarını oluşturan yazarlar, resimleyenler, editörler ve yayınevleri fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri bakımından kitapları özenle oluşturmalıdır. Resimli öykü kitaplarında bulunması gereken fiziksel, içerik ve resimleme ölçütleri göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda bu çalışmada, 4-6 yaş resimli öykü kitaplarındaki içerik ve resimleme özelliklerinin yeterlilikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. 4-6 yaş grubu resimli öykü kitapları, resimli öykü kitaplarında bulunması gereken resimleme özelliklerini (kapak tasarımı, yeterli resimleme, resim-metin uyumu, estetik resimleme, gelişim düzeyine uygun, karakterlerin resimlere doğru yansıtılması, canlı ve dikkat çekici renk kullanımı) ne derecede karşılamaktadır?
2. 4-6 yaş grubu resimli öykü kitapları, resimli öykü kitaplarında bulunması gereken içerik özelliklerini (gelişim düzeyine uygun, ilgi çekici, ruhsal ihtiyaçlara uygun, yaratıcı, doğru dil ve üslup kullanımı, sözcük dağarcığını geliştirici, ana fikir/tema açık ve net, anlam bütünlüğü, karakterle özdeşim, etik ve evrensel değerlere önem, problem durumu barındırma) ne derecede karşılamaktadır?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

4-6 yaş resimli öykü kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin yeterlilikleri açısından incelendiği bu araştırma, nicel araştırma türlerinden betimsel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Tarama araştırmasında ele alınan olaylar, kendi içerisindeki şartlar ile var olduğu biçimde betimlenir. Bir konuya ya da olaya yönelik evreni temsil edebilecek örneklem grubuna sorulan sorular ve cevaplar aracılığıyla nicel verilere ulaşılır (Check & Schutt, 2012; Creswell, 2009).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 4-6 yaş grubu resimli öykü kitapları, örneklemini ise evrenden rastgele örnekleme ile seçilmiş, Türkiye’de yayım yapan 200 adet resimli öykü kitabı oluşturmaktadır. İncelenen 200 adet resimli öykü kitabının künye bilgilerine Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1*Resimli Öykü Kitaplarının Künye Bilgileri*

		Frekans	Yüzde
Yazar	Yerli	103	51.5
	Yabancı	97	48.5
	Toplam	200	100
Resimleyen	Yerli	111	55.5
	Yabancı	89	44.5
	Toplam	200	100
Basım yılı	2000 ve öncesi	3	1.5
	2001-2010	5	2.5
	2011-2015	46	23
	2016-2020	146	73
	Toplam	200	100
Baskı sayısı	1.Baskı	119	59.5
	2.Baskı	35	17.5
	3.baskı	24	12
	4.baskı	8	4
	5.baskı	4	2
	6.baskı	2	1
	7.baskı	2	1
	8.baskı	4	2
	17.baskı	1	0.5
	22.baskı	1	0.5
	Toplam	200	100
Sayfa sayısı	11-20	52	26
	21-30	48	24
	31-40	95	47.5
	41-50	4	2
	51-60	1	0.5
	Toplam	200	100

Yukarıda yer alan Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırma kapsamında incelenen resimli öykü kitaplarının %51.5’i yerli yazarlar tarafından, %48.5’i ise yabancı yazarlar tarafından yazılmıştır. Resimli öykü kitaplarını resimleyenler incelendiğinde ise %55.5’i yerli ressam tarafından, %44.5’i ise yabancı ressam tarafından çizilmiştir. Resimli öykü kitaplarının basım yılları gruplanmıştır. Gruplanan basım yılları incelendiğinde 2000 yılı ve öncesinde basılan resimli öykü kitapları %1.5, 2001-2010 yılları arasında basılanlar %2.5, 2011-2015 yılları arasında basılanlar %23, 2016-2020 yılları arasında basılanlar ise %73 oranındadır. Basılan kitapların %59.5’i 1. baskı, %17.5’i 2. baskı, %12’si 3. baskı, %4’ü 4. baskı, %2’si 5. baskı, %1’i 6. baskı, %1’i 7. baskı, %2’si 8. baskı, %0.5’i 17. baskı ve %0.5’i ise 22. baskıdır. Kitapların sayfa sayılarının grupları incelendiğinde ise resimli öykü kitaplarının %26’sının 11-20 aralığında, %24’ünün 21-30 aralığında, %47.5’inin 31-40 aralığında, %2’sinin 41-50 aralığında ve % 0.5’inin 51-60 aralığında sayfa sayısına sahip olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada 4-6 yaş resimli öykü kitapları arasından rastgele örnekleme yoluyla 200 kitap, Deniz ve Gönen (2020) tarafından geliştirilmiş olan Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği ile resimleme ve içerik kriterlerine göre incelemeye alınmıştır. Bu ölçekte 7’si resimleme 14’ü içerik olmak üzere 21 madde ve her bir maddenin açıklaması yer almaktadır. 3’lü likert tipi olan bu ölçekte her bir madde için resimli öykü kitaplarında yer alma

düzeyine göre yeterliyse 3 puan, kısmen yeterliyse 2 puan ve yetersiz ise 1 puan olacak şekilde puanlama yapılmıştır. Bu puanlamaya göre her bir kitabın alabileceği en düşük puan 21, en yüksek puan ise 63 olarak ortaya çıkmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda saptanan puanların düşük ya da yüksek olması resimli öykü kitaplarının niteliksel olarak yetersiz ya da yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin KMO değeri .92 olarak saptanmıştır. Toplam varyansın %48.92'sini açıklamaktadır. Cronbach Alfa katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. İki puanlayıcı arasındaki korelasyon katsayısı .92 olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda yapılan analizler sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma için veriler elde edilirken üç aşamadan geçilmiştir. Birinci aşamada resimli öykü kitaplarına erişebilmek için çalışmanın etik kurul izni gerektiren çalışma grubunda yer almaması nedeniyle etik kurul onayı alınmamış olup, çocuk kütüphaneleriyle görüşülerek gerekli izinler alınmıştır. İkinci aşamada belirlenmiş olan kütüphaneye gidilerek bu kütüphanede bulunan resimli öykü kitapları, yaş grubu açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda rastgele örnekleme yoluyla seçilen 4-6 yaş grubuna yönelik 200 adet resimli öykü kitaplarının her biri önce baştan sona okunmuş sonra da bu kitaplarda yer alan bütün resimlerin tek tek incelemesi yapılmıştır. Üçüncü aşamada belirlenen resimli öykü kitaplarının resimleme ve içerik özelliklerine dair Deniz ve Gönen (2020) tarafından oluşturulmuş olan Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği'ndeki 21 maddenin açıklamaları ile incelenmiş ve veriler analiz edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Resimli Öykü Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği kullanılarak incelenen 200 kitap, ölçek maddelerini ne düzeyde karşıladığına göre değerlendirmeye alınmıştır. Ölçeğin değerlendirmeleri dört araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar rastgele iki gruba ayrılmıştır. Her bir grubun inceleyeceği 100 kitap rastgele bir şekilde belirlenmiştir. Her bir gruptaki iki araştırmacı aynı kitapları incelemişlerdir. Araştırmacıların bulguları arasındaki uyum korelasyon analiziyle kontrol edilmiş olup veriler arasındaki tutarlılık ilk grupta .87; ikinci grupta ise .83 olarak bulunmuştur. Eğitim çalışmalarında .70 ve üzeri değerler, güvenilirlik için yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2011). İlk aşamada ölçeğin üzerinde yer alan kitap künyeleri istenilen bilgiler doğrultusunda doldurularak tamamlanmıştır. İkinci aşamada ölçek her bir resimli öykü kitabına ayrı ayrı uygulanmıştır. Ölçekteki maddeler "1 puan=Yetersiz", "2 puan=Kısmen Yeterli" ve "3 puan=Yeterli" şeklinde puanlanarak her bir kitap için ayrı ayrı değerlendirme yapılmış olup ölçek sonucunda tek bir toplam puana ulaşılmıştır. Elde edilen puan kitapların ölçekteki maddeleri ne düzeyde karşıladığını göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 63 olarak belirlenmiştir. Resimli öykü kitaplarının toplam puanı hesaplanırken 21-34 puan aralığı yetersiz, 35-49 puan aralığı kısmen yeterli ve 50-63 puan aralığı yeterli olarak değerlendirilmiştir. Kitapların ölçek aracılığıyla değerlendirilmesi bittikten sonra her bir maddeden alınan puanlar bütün kitaplar için ayrı ayrı hesaplanarak ölçek maddelerinin puan frekansları belirlenmiştir. Bunun sonucunda resimli öykü kitaplarının ölçekteki maddeleri ne kadar karşıladığı ortaya çıkarılmıştır.

Ölçek maddelerine en düşük 1.00; en yüksek 3.00 puan verilmiştir. Elde edilen en düşük ve en yüksek puanların aralığı 3 eş parçaya ayrılmış ve değer aralıkları belirlenmiştir. Bu değer aralıkları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2*Değer Aralıkları*

Nitelik	Değer aralığı
Yeterli	2.34 – 3.00
Kısmen yeterli	1.67 – 2.33
Yetersiz	1.00 – 1.66

BULGULAR

Çalışmada, resimli öykü kitaplarının taşınması gereken resimleme özelliklerinin kitaplarda bulunma düzeylerine göre belirlenen frekans ve yüzde değerleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3*Kitapların Resimleme Özellikleri*

Resimleme Özellikleri Madde	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Yeterli		Puan \bar{x}
	f	%	f	%	f	%	
“Kapak resmi ilgi çekicidir.”	5	2.5	91	45.5	104	52	2.5
“Kitap sayfalarının yarısından fazlası resimlerden oluşmaktadır.”	0	0	20	10	180	90	2.9
“Aynı sayfadaki metinler ve resimler birbiriyle uyumludur.”	0	0	50	25	150	75	2.75
“Resimler estetik değer taşımaktadır.”	22	11	119	59.5	59	29.5	2.19
“Resimler çocuğun gelişim düzeyine uygundur.”	0	0	23	11.5	177	88.5	2.89
“Kitaptaki karakterlerin özellikleri ve hareketleri (beden dili, duygular vb.) resimlere doğru yansıtılmıştır.”	11	5.5	84	42	105	52.5	2.47
“Resimlemede kullanılan renkler canlı ve dikkat çekicidir.”	5	2.5	77	38.5	118	59	2.57

Tablo 3 incelendiğinde resimli öykü kitaplarında yer alması gereken resimleme özelliklerini seçilen kitapların ne ölçüde taşıdığı görülmektedir. Puan değerleri incelendiğinde resimleme özelliklerinden 6 madde yeterli, 1 madde kısmen yeterli düzeyde bulunmuştur.

Resimleme özelliklerinden; “Kapak resmi ilgi çekicidir. (2.5)”, “Kitap sayfalarının yarısından fazlası resimlerden oluşmaktadır. (2.9)”, “Aynı sayfadaki metinler ve resimler birbiriyle uyumludur. (2.75)”, “Resimler çocuğun gelişim düzeyine uygundur. (2.89)”, “Kitaptaki karakterlerin özellikleri ve hareketleri (beden dili, duygular vb.) resimlere doğru yansıtılmıştır. (2.47)”, “Resimlemede kullanılan renkler canlı ve dikkat çekicidir. (2.57)” maddeleri yeterli düzeyde bulunmuştur.

Resimleme özelliklerinden; “Resimler estetik değer taşımaktadır. (2.19)” maddesi ise kısmen yeterli düzeyde bulunan tek madde olarak tespit edilmiştir. Bunun yanında resimleme özelliklerinde yetersiz olarak bulunan hiçbir madde yer almamaktadır.

Çalışmada, resimli öykü kitaplarının taşınması gereken içerik özelliklerinin kitaplarda bulunma düzeylerine göre belirlenen frekans ve yüzde değerleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4*Kitapların İçerik Özellikleri*

İçerik Özellikleri Madde	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Yeterli		Puan \bar{x}
	f	%	f	%	f	%	
“Öykünün konusu çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygundur.”	5	2.5	24	12	171	85.5	2.83
“Öykünün konusu çocuklar açısından ilgi çekicidir.”	3	1.5	40	20	157	78.5	2.77
“Öykü çocukların ruhsal ihtiyaçlarını giderecek niteliktedir.”	7	3.5	26	13	167	83.5	2.8
“Öykü çocuğun yaratıcı hayal gücünü beslemektedir.”	68	34	81	40,5	51	25.5	1.92
“Öyküde kullanılan dil açık, anlaşılır ve dil bilgisi açısından doğrudur.”	0	0	20	10	180	90	2.9
“Öyküde kullanılan dil ve üslup çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygundur.”	1	0.5	15	7.5	184	92	2.92
“Öykünün üslubu öğüt verici ve öğretici değildir.”	20	10	48	24	132	66	2.56
“Öykü çocuğun sözcük dağarcığını geliştirecek niteliktedir.”	33	16.5	89	44.5	78	39	2.23
“Öykünün ana fikri/teması açık, net ve anlaşılırdır.”	11	5.5	48	24	141	70.5	2.65
“Öykünün giriş, gelişme ve sonuç bölümleri vardır.”	6	3	28	14	166	83	2.8
“Öyküde yer alan karakterler çocuğun özdeşim kurması ve model alması için uygundur.”	74	37	54	27	72	36	1.99
“Öykü etik ve evrensel değerlere (sevgi, saygı, demokrasi vb.) önem vermektedir.”	7	3.5	39	19.5	154	77	2.74
“Öykü dil, din, etnik köken, cinsiyet vb. açısından kalıp yargılar oluşturmamaktadır.”	2	1	11	5.5	187	93.5	2.93
“Öykü çocuğa çözebileceği problemler sunmaktadır.”	17	8.5	44	22	139	69.5	2.61

Tablo 4 incelendiğinde resimli öykü kitaplarında yer alması gereken içerik özelliklerini seçilen kitapların ne ölçüde taşıdığı görülmektedir. Puan değerleri incelendiğinde içerik özelliklerinden 11 madde yeterli, 3 madde kısmen yeterli düzeyde bulunmuştur.

İçerik özelliklerinden; “Öykünün konusu çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygundur. (2.83)”, “Öykünün konusu çocuklar açısından ilgi çekicidir. (2.77)”, “Öykü çocukların ruhsal ihtiyaçlarını giderecek niteliktedir. (2.8)”, “Öyküde kullanılan dil açık, anlaşılır ve dil bilgisi açısından doğrudur. (2.9)”, “Öyküde kullanılan dil ve üslup çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygundur. (2.92)”, “Öykünün üslubu öğüt verici ve öğretici değildir. (2.56)”, “Öykünün ana fikri/teması açık, net ve anlaşılırdır. (2.65)”, “Öykünün giriş, gelişme ve sonuç bölümleri vardır. (2.8)”, “Öykü etik ve evrensel değerlere (sevgi, saygı, demokrasi vb.) önem vermektedir. (2.74)”, “Öykü dil, din, etnik köken, cinsiyet vb. açısından kalıp yargılar oluşturmamaktadır. (2.93)”, “Öykü çocuğa çözebileceği problemler sunmaktadır. (2.61)” maddeleri yeterli düzeyde bulunmuştur.

İçerik özelliklerinden; “Öykü çocuğun yaratıcı hayal gücünü beslemektedir. (1.92)”, “Öykü çocuğun sözcük dağarcığını geliştirecek niteliktedir. (2.23)” ve “Öyküde yer alan

karakterler çocuğun özdeşim kurması ve model alması için uygundur. (1.99)” maddeleri ise kısmen yeterli düzeyde bulunmuştur. Bunun yanında içerik özelliklerinde yetersiz olarak bulunan hiçbir madde yer almamaktadır.

Resimli öykü kitaplarının, kitaplarda bulunması gereken özelliklere göre yeterlilik sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Resimli Öykü Kitaplarının Yeterlilik Düzeyleri Açısından Dağılımı

	Yetersiz		Kısmen yeterli		Yeterli	
	f	%	f	%	f	%
Resimli öykü kitapları	0	0	24	12	176	88

Tablo 5 incelendiğinde toplam 200 adet resimli öykü kitabının 176 tanesi yeterli, 24 tanesi kısmen yeterli olarak bulunmuştur. Yetersiz hiçbir kitap bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, 4-6 yaş resimli öykü kitaplarındaki içerik ve resimleme özelliklerinin yeterlilikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Resimleme özellikleri yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Kitap sayfalarının yarısından fazlası resimlerden oluşmaktadır.” (2.9) maddesinin ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda resimli öykü kitaplarının kitap sayfalarının yarısından fazlasının resimlerden oluştuğu söylenebilir. Nas (2014)’a göre resimli öykü kitaplarında sayfaların %75’i resim, %25’i yazıdan oluşmalıdır. Resimli öykü kitapları tasarlanırken resim ile yazı arasındaki dengeye özen gösterilmelidir. Kırkgöz ve Diken (2019) tarafından yapılan bir araştırmada 0-8 yaş çocuklara yönelik olan ve içerisinde özel gereksinimli karakteri barındıran 27 hikaye iç yapı ve dış yapı özellikleri açısından incelenmiştir. İncelenen kitapların resim-yazı oranı açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada resim-yazı oranının yetersiz olmasının yapılan çalışmadan elde edilen sonuç ile ters düştüğü söylenebilir. Bu farklılığın nedeninin araştırmaların örneklem grubu ve inceleme ögeleri açısından olabileceği düşünülmektedir.

Resimleme özellikleri yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Resimler çocuğun gelişim düzeyine uygundur.” (2.89) maddesinin üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Mercan ve Aydoğan (2020) tarafından yapılan bir araştırmada 96 adet okul öncesi öğretmenin görüşleri doğrultusunda çocuk kitaplarındaki resimleme ögeleri incelenmiştir. Yapılan araştırmada öğretmenlerin çocuk kitaplarını seçerken resimlerin çocuğun gelişim düzeyine uygun olmasına özen gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da resimli öykü kitaplarının çocukların gelişim düzeylerine uygun bir şekilde tasarlandığı söylenebilir. Resimli öykü kitaplarının bu özelliği karşılamaının öğretmenlerin kitap seçiminde göz önünde bulundurduğu çocuğun gelişim düzeyine uygunluk kriteri açısından önemli olduğu ifade edilebilir.

Resimleme özellikleri kısmen yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Resimler estetik değer taşımaktadır.” (2.19) maddesinin yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda resimli öykü kitaplarının estetik değer taşıması açısından bazı eksikliklerinin olduğu söylenebilir. Bireylerde estetik duygusunun gelişimi için erken çocukluk döneminden itibaren uyarıcılarla harekete geçirilmelidir. Resimli öykü kitaplarının resimleme özelliklerinin nitelikli olması sonucunda çocukların estetik ve sanatsal algılarının gelişimi desteklenmektedir (Şimşek, 2002). Yapılan çalışmada ise resimli öykü kitaplarının bu düşünceyi desteklemediği

görülmektedir. Resimli öykü kitaplarını resimleyen kişilerin çocukların estetik algılarını göz önünde bulundurarak özen göstermesi gerektiği düşünülmektedir.

Resimleme özellikleri yetersizlik düzeyleri açısından incelendiğinde hiçbir kitabın yetersiz olarak bulunmadığı tespit edilmiştir.

İçerik özellikleri yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öykü dil, din, etnik köken, cinsiyet vb. açısından kalıp yargılar oluşturmamaktadır.” (2.93) maddesinin ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarının toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelendiği bir araştırma incelendiğinde çocuk kitaplarında çok fazla kalıp yargıya yer verildiği görülmüştür (Kahraman & Özdemir, 2019). Yapılan çalışmada öykü kitaplarının çocukların zihin dünyasında yaşadıkları toplum ile ilgili herhangi bir kalıp yargı yönlendirmesinin olmamasının önemli bir farklılık olduğu söylenebilir. Özellikle okul öncesi dönem öğretmenlerinin çocuklara uygun kitap seçimi yaparken daha özenli olmaları ve kitapların çocuklar üzerinde herhangi bir kalıp yargı oluşturmadığına dikkat etmeleri gerektiği söylenebilir.

İçerik özellikleri yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öyküde kullanılan dil ve üslup çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygundur.” (2.92) maddesinin üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, resimleme, içerik özellikleri açısından değerlendirildiği bir çalışmada kitapların dil-üslubunun %86.3 oranıyla çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun olduğu görülmüştür (Gönen vd., 2014). Yapılan çalışmada da kullanılan dil ve üslubun çocuk açısından uygun olması sonuçların birbirini desteklediğini göstermektedir.

İçerik özellikleri yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öyküde kullanılan dil açık, anlaşılır ve dil bilgisi açısından doğrudur.” (2.9) maddesinin de üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. TÜBİTAK tarafından yayımlanmış olan resimli çocuk kitaplarının incelendiği bir çalışmada kitapların ele alınan dil ve anlatım ölçütleri açısından yeterli düzeyde olduğu görülmüştür (Demircan, 2006). Yapılan çalışmada da dilin kullanımının çocuk açısından uygun olması sonuçların birbirini desteklediğini göstermektedir.

İçerik özellikleri kısmen yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öyküde yer alan karakter çocuğun özdeşim kurması ve model alması için uygundur.” (1.99) maddesinin ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda resimli öykü kitaplarının karakter özellikleri açısından bazı eksikliklerinin olduğu söylenebilir. Gönen ve ark. (2016) tarafından resimli çocuk kitaplarını resim ve içerik açısından belirli değişkenlere göre inceledikleri bir çalışmada farklı türden karakterlerin bulunduğu (insan, bitki, hayvan vb.) ve kitaplarda yer alan karakterlerin %50’sinin olumsuz davranışlar sergilediği gözlenmiştir. Bu araştırmanın yapılan çalışmayı destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Özellikle erken çocukluk dönemine yönelik olan resimli çocuk kitaplarında yer alan karakterlerin çocukların rol model alabileceği nitelikte ve olumlu davranışlar sergileyen karakterler olarak seçilmesinin, çocukların gelişimlerini olumlu yönde destekleyeceği düşünülmektedir.

İçerik özellikleri kısmen yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öykü çocuğun yaratıcı hayal gücünü beslemektedir.” (1.92) maddesinin üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda resimli öykü kitaplarının çocuklarının hayal güçlerini geliştirmede bazı eksikliklerinin olduğu söylenebilir. Kılınççı ve Can (2020) tarafından yapılan bir çalışmada resimli çocuk kitaplarında yer alan karakterler sosyal-duygusal alan kazanımları açısından incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda “Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.” kazanımı incelenen kitaplar arasında en az yer verilenlerden biri olmuştur. Bu araştırmanın yapılan çalışmayla paralel olduğu söylenebilir. Erken çocukluk döneminde yer alan çocuklar için yazılan resimli çocuk kitaplarında çocukların hayal güçlerini destekleyecek unsurlara, konu ve karakterlere daha fazla yer verilmesinin çocukların sosyal gelişim başta olmak üzere bütün gelişim alanlarını destekleyeceği düşünülmektedir.

İçerik özellikleri kısmen yeterlilik düzeyleri açısından incelendiğinde “Öykü çocuğun sözcük dağarcığını geliştirecek niteliktedir.” (2.23) maddesinin de üst sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda resimli öykü kitaplarının okul öncesi dönemde yer alan okuma yazma bilmeyen çocukların sözcük dağarcıklarını geliştirmede kısmen yeterli olduğu görülmüştür. Gönen ve Arı (1989) okul öncesi eğitim kurumlarında resimli çocuk kitapları ile gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin çocukların dil becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırma deneysel desende deney ve kontrol grupları ile yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan araştırmalardan yola çıkıldığında erken çocukluk döneminde kitap okuma faaliyetlerinin artırılmasının, kitaplarda yeni kavram ve ifadelerle yer verilerek çocukların sorgulamalarını desteklemenin çocukların sözcük dağarcığını geliştirmede temel oluşturduğunu, yetişkinlik döneminde kendilerini daha kolay ifade etme becerileri geliştirebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Çocuk kitabı yazarları kitabın konu ve temasını iyi seçmeli, kitaptaki karakterler aracılığıyla çocukların hayal güçlerini geliştirmeye yardımcı olmalı, açık ve anlaşılır bir üslup kullanmaya dikkat etmelidir.
- Yazarların, resimleyenlerin, editörlerin ve yayınevlerinin okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi olmasının kritik olduğu düşünülmektedir. Tüm bu sorumlu kişilerin resimli öykü kitaplarını oluştururken çocukların gelişim dönemlerini dikkate alarak iç yapı ve dış yapı özelliklerini tasarlaması gerektiği önerilmektedir.
- Resimli öykü kitapları aracılığıyla çocukların estetik duygusu desteklenmektedir. Çocukların estetik ihtiyacını karşılamak için resimleyen kişiler, resimli öykü kitaplarını estetik bir duygu gözeterek detaylı ve özenli çizimler şeklinde oluşturmaya özen göstermelidir.
- Çocukların önemli becerilerinden biri olan yaratıcılığa resimli öykü kitaplarında daha fazla yer verilmesine özen gösterilmelidir.
- Çocuklar kendilerini kitaplardaki karakterlerin yerine koyarak kazanımlar elde ederler. Bu açıdan kitaplarda çocukların özdeşim kurmalarına uygun karakterlere yer verilmesine dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbayır, S. (2010). *Çocuğum neyi okumalı?* Pegem Akademi.
- Alp, D., & Kardaş, C. (2016). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Eğiten Kitap.
- Aral N., & Bulut, Ş. (2001). Anasınıfı öğretmenlerinin çocuk kitaplarıyla yaptıkları uygulamaların incelenmesi. *Çağdaş Eğitim*, 26, 13-19.
- Aslan, C. (2006). Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecindeki yeri. *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Gelişimler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* içinde (ss. 189-200). AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını.
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Bassa, Z. (2013). Çocuk kitaplarında resimleme. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* içinde (ss. 179-221). Eğiten Kitap.
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Pegem Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Yayınları.

- Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatı kuramsal yaklaşım*. Eğitim Yayınevi.
- Celepoğlu, A. (2007). Çocuk yayımları ve bu yayımlarda bulunması gereken temel unsurlar. Yılar & Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı içinde* (ss. 37-66). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chambers, A. (1993). The difference of literature writing now for the future of young readers. *Children's Literature in Education*, 24(1), 1-18.
- Check, J., & Schutt, R. K. (2012). *Research methods in education*. Sage.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Çavuşoğlu, A. (2006). *Ana dili çocuk edebiyatı*. Ufuk Kitapevi Yayınları.
- Dağlıoğlu, E., & Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikaye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Dayıoğlu, G. (2000, Ocak). *Çocuk kitaplarında eğitsellik*. [Sözel bildiri]. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirel, Ş. (2010). Çocuk, çocuğun gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve ilgi alanları. S. Demirel (Ed.), *Edebî metinlerle çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Deniz, A., & Gönen M. (2020). Resimli öykü kitaplarını değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 88-116. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202042220>
- Galda, L., & Short, K. G. (1993). Children's books: visual literacy: exploring art and illustrations in children's books. *The Reading Teacher*, 46(6), 506-516.
- Gangi, J. M. (2004). *Encountering children's literature*. Pearson.
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karaca, G., Kahraman, N. C., & Tuna, P. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 111-123.
- Gönen, M., & Arı, M. (1989). Anaokuluna giden dört-beş yaş çocuklarına resimli kitaplarla yapılan eğitimin dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 13(72), 21-30.
- Gönen, M. (2000, Ocak). *Resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme, fiziksel özellikleri ve Türkiye'de son on yılda çocuk kitapları alanında yapılmış tezler* [Sözel bildiri]. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö., & Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 258-272.
- Gönen, M., Fındık Tanrıbuyurdu, E., Uludağ, G., & Tüfekçi, E. (2014). 0-3 Yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126-139.
- Gönen M., Karakuş H., Uysal H., Kehci A., Ulutaş Z., & Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.

- Güleç, H. Ç., & Geçgel H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Kök Yayıncılık.
- Güleç, H. Ç., & Geçgel, H. (2015). *Çocuk edebiyatı okul öncesinde edebiyat ve kitap*. Paradigma Akademi Yayınları.
- Güleç, H., & Gönen M. (1997). 1974-1993 Yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirilme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 11(1), 42-53.
- Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Edge Akademi.
- Gürel, Z., Temizyürek, F., & Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Öncü Basımevi.
- Hancock, M. R. (2007). *Language arts: Extending the possibilities*. Pearson.
- Kahraman, P. B., & Özdemir, H. (2019). Resimli çocuk kitaplarının toplumsal cinsiyet rolleri açısından incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(27), 64-85. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.185.4>
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karatay, H. (2016). Çocuk edebiyatı metinlerde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı içinde* (s. 81- 129). Grafiker Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi*. Engin Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Tek Ağaç Eylül Yayınları.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S., & Hickman, J. (2007). *Charlotte Huck's children's literature*. The McGraw-Hill Companies.
- Kılınççı, E., & Can, B. (2020). Resimli çocuk kitaplarındaki karakterlerin sosyal ve duygusal beceriler yönünden incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1216-1234. <https://doi.org/10.17679/inuefd.719309>
- Kırkgöz, S., & Diken, İ. (2019). Özel gereksinimli kahramanı bulunan resimli çocuk kitaplarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 493-513. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201932175>
- Machado, M. J. (2003). *Early childhood experiences in language arts emerging literacy*. Thomson.
- Mercan, Z., & Aydoğan, Y. (2020). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(1), 67 -86. <https://doi.org/10.23863/kalem.2020.149>
- Nas, R. (2014). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Ezgi Kitabevi.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, F. (1997). *Yerli ve yabancı yazarlardan örnekler ve çocuk edebiyatı*. Emel Matbaacılık.
- Öztürk, A. (2005). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ana dili etkinlikleri*. Nobel Yayınevi.

- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınevi.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Tudem Yayınevi.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Rengârenk Yayınları.
- Ural, S. (2015). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı içinde* (ss. 33-55). Eğiten Kitap.
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2011). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ.
- Yılar, Ö., & Celepoğlu, A. (2013). Çocuk yayımları ve bu yayımlarda bulunması gereken temel unsurlar. Ö. Yılar & L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve medya içinde* (ss. 61- 105). Grafiker Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

When preparing illustrated storybooks, attention should be paid to certain criteria based on the target age group and the developmental characteristics of the group. These criteria are grouped under three headings: physical features, illustration, and content. In terms of physical features, considerations include format and size, cover, paper, letters, font, writing, punctuation, and page layout. Regarding illustration features, aspects such as the harmony between pictures and text, aesthetic illustration, age-appropriate development, accurate depiction of characters in pictures, and the use of vibrant and attention-grabbing colors are important. Content features include aspects such as subject, theme, characters, language, and narrative (Akbayır, 2010).

Illustrated storybooks are believed to comprehensively support children's development in all areas. It is anticipated that illustrated storybooks should possess certain criteria to effectively impart reading culture to children. Authors, illustrators, editors, and publishers involved in creating illustrated storybooks should carefully consider the physical, content, and illustration features of the books. The criteria that should be present in illustrated storybooks in terms of physical, content, and illustration aspects must be taken into account. In this context, this study aims to examine the adequacy of the content and illustration features of illustrated storybooks for the age group of 4-6 years.

Method

This research, which examines the adequacy of the content and illustration features of illustrated storybooks for the 4-6 age group, is designed as a descriptive survey model, one of the quantitative research types. The population of the study consists of illustrated storybooks for the 4-6 age group, and the sample comprises 200 randomly selected illustrated storybooks published in Turkey. In this research, 200 books among illustrated storybooks for the 4-6 age group were randomly selected and evaluated based on illustration and content criteria using the Illustrated Storybook Evaluation Scale developed by Deniz and Gönen (2020).

Data for the research were obtained through several stages. In the first stage, necessary permissions were obtained by consulting with children's libraries. In the second stage, the designated library was visited, and the illustrated storybooks available in that library were evaluated in terms of age group. In the third stage, the selected illustrated storybooks were examined with the explanations of the 21 items in the Illustrated Storybook Evaluation Scale developed by Deniz and Gönen (2020) regarding illustration and content features, and the data were analyzed. The evaluations of the scale were conducted by four researchers who were divided into two random groups.

Results and Discussion

In terms of illustration features, it was observed that the statement "More than half of the book pages consist of pictures" (2.9) ranked first when assessing the adequacy levels. According to Nas (2014), illustrated storybooks should consist of 75% pictures and 25% text.

When evaluating the adequacy levels of illustration features, the statement "The pictures are suitable for the child's developmental level" (2.89) was found to be among the top priorities. A study by Mercan and Aydoğan (2020) concluded that teachers pay attention to the appropriateness of pictures to the child's developmental level when selecting children's books. It can be emphasized that this aspect of illustrated storybooks is crucial in the criteria of appropriateness to the child's developmental level considered by teachers in book selection.

Regarding the adequacy levels of illustration features, it was identified that the statement "The pictures have aesthetic value" (2.19) is present. It is suggested that stimuli should be provided from early childhood for the development of aesthetic sense in individuals (Şimşek, 2002). However, the study indicates that illustrated storybooks do not fully support this idea. It is believed that those illustrating illustrated storybooks should take into account children's aesthetic perceptions with care.

When examining the inadequacy levels of illustration features, it was determined that no book was found to be inadequate.

In terms of adequacy levels of content features, the statement "The story does not create stereotypes in terms of language, religion, ethnicity, gender, etc." (2.93) ranked first. A study on illustrated children's books examining gender roles revealed the presence of many stereotypes in children's books (Kahraman & Özdemir, 2019). It is suggested that preschool teachers, in particular, should be more careful in selecting books suitable for children and ensure that books do not create any stereotypes in children.

When examining the adequacy levels of content features, the statement "The language and style used in the story are suitable for the child's age and developmental level" (2.92) was found to be among the top priorities. In a study evaluating illustrated children's books in terms of physical, illustration, and content features, it was observed that the language-style of the books was 86.3% suitable for the child's age and developmental level (Gönen et al., 2014). Additionally, the statement "The language used in the story is clear, understandable, and grammatically correct" (2.9) was also found to be among the top priorities.

When partially examining the adequacy levels of content features, the statement "The character in the story is suitable for the child to identify with and emulate" (1.99) ranked first. A study by Gönen et al. (2016) examining illustrated children's books based on certain variables in terms of illustration and content found different types of characters (human, plant, animal, etc.), and 50% of the characters in the books exhibited negative behaviors.

When partially examining the adequacy levels of content features, the statement "The story is of a nature to develop the child's vocabulary" (2.23) was also found to be among the top priorities. Gönen and Arı (1989) examined the effect of educational activities conducted with

illustrated children's books in preschool education institutions on children's language skills. The research was carried out with experimental design, including experimental and control groups. The result of the study revealed a significant difference in favor of the experimental group. Based on these studies, it is believed that increasing book reading activities in early childhood lays the foundation for developing children's vocabulary by introducing new concepts and expressions in books, which can ultimately facilitate their ability to express themselves more easily in adulthood.